

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów	9
Wprowadzenie	11
1. Organizacje międzynarodowe — ewolucja w kierunku samodzielności w polityce i stosunkach międzynarodowych (Teresa Łoś-Nowak)	15
1.1. Fenomen instytucjonalizacji stosunków międzynarodowych	15
1.2. Instytucje międzynarodowe: istota i klasyfikacja	18
1.2.1. Normy międzynarodowe	18
1.2.2. Reżimy międzynarodowe	19
1.2.3. Organizacje międzynarodowe: różne podejścia, szkoły, interpretacje	21
1.3. Organizacje międzynarodowe: wymiar historyczny	25
1.4. Preferencje w wyborze obszarów integracyjnych	28
1.5. Organizacje międzynarodowe: dynamika rozwoju	30
1.6. Organizacje międzynarodowe: pojęcie i klasyfikacja	35
1.7. Organizacje międzynarodowe: aktorzy suwerenni czy semisuwerenni	46
1.8. Funkcje organizacji międzynarodowych	50
1.9. Zamiast podsumowania	53
2. Struktura międzynarodowych organizacji rządowych (Agnieszka Florczak, Teresa Kegel)	57
2.1. Organy międzyrządowe	58
2.2. Organy parlamentarne	61
2.3. Organy administracyjne	63
2.4. Organy pokojowego rozstrzygania i załatwiania sporów	65
3. Proces podejmowania uchwał (Agnieszka Florczak, Teresa Kegel)	69
3.1. Kto może zainicjować podjęcie uchwały?	71
3.2. Mechanizm negocjacyjny	73
3.3. Procedura głosowania w organizacjach międzynarodowych	75
3.4. Charakter prawny uchwał	79
4. Międzynarodowe organizacje uniwersalne	82
4.1. Organizacja Narodów Zjednoczonych (Andrzej Nowak)	82
4.2. Organizacje wyspecjalizowane w systemie ONZ – uwagi ogólne (Andrzej Nowak)	96
4.2.1. Organizacje wyspecjalizowane systemu ONZ (Andrzej Nowak)	98
4.2.2. Organizacje wyspecjalizowane o statusie autonomicznym	109
4.2.2.1. Międzynarodowy Fundusz Walutowy (Arkadiusz Domagała)	109
4.2.2.2. Bank Światowy (Arkadiusz Domagała)	119
4.2.2.3. Światowa Organizacja Handlu (Adriana Dudek)	127
5. Organizacje regionalne o charakterze ogólnym	138
5.1. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (Agnieszka Florczak)	138
5.1.1. Geneza Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie	138
5.1.2. Instytucjonalizacja procesu KBWE	142
5.1.3. Struktura instytucjonalna OBWE	146
5.1.4. Obszary aktywności OBWE	149
5.1.5. Działalność Polski w KBWE/OBWE	160

5.2. Organizacja Państw Amerykańskich – OPA (Zbigniew Cesarz)	164
5.2.1. Geneza organizacji	164
5.2.2. Istota, cele, zasady i struktura organizacji	168
5.2.3. Działalność OPA	172
5.2.4. OPA w nowej sytuacji międzynarodowej	178
5.3. Unia Afrykańska (Organizacja Jedności Afrykańskiej) (Bartosz Trawiński)	185
5.3.1. Geneza organizacji	185
5.3.2. Cele i zasady UA	188
5.3.3. Struktura organizacyjna UA	190
5.3.4. Perspektywy	195
5.4. Liga Państw Arabskich – LPA (Zbigniew Cesarz)	196
5.4.1. Przyczyny powstania organizacji	196
5.4.2. Geneza Ligi Państw Arabskich – Pakt	197
5.4.3. Skład członkowski i struktura LPA	200
5.4.4. Działalność Ligi Państw Arabskich i jej efekty	202
5.4.5. Działalność Ligi Państw Arabskich na przełomie XX i XXI wieku	208
5.5. Organizacja Konferencji Islamskiej (Zbigniew Cesarz)	211
5.5.1. Geneza, rozwój, cele i struktura organizacji	211
5.5.2. Działalność Organizacji Konferencji Islamskiej i jej efekty	214
5.5.3. Organizacja Konferencji Islamskiej w pierwszych latach XXI wieku	218
5.6. Formy integracyjne i współpracy państw w przestrzeni postradzieckiej (Renata Mazur)	222
5.6.1. Formy współpracy państw z udziałem Rosji	223
5.6.1.1. Wspólnota Niepodległych Państw	223
5.6.1.2. Państwo Związkowe Białorusi i Rosji (ZBiR)	243
5.6.1.3. Eurazjatyckie Stowarzyszenie Gospodarcze	246
5.6.1.4. „Kaukaska Czwórka”	247
5.6.1.5. Organizacja Traktatu o Bezpieczeństwie Zbiorowym	248
5.6.1.6. Wspólna Przestrzeń Ekonomiczna	252
5.6.2. Formy współpracy państw bez udziału Rosji	253
5.6.2.1. Rada Bałtycka	253
5.6.2.2. GUUAM	256
5.6.2.3. Współpraca Środkowoazjatycka	257
5.7. Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) (Arkadiusz Domagała)	259
5.7.1. Geneza i początki współpracy	260
5.7.2. Instytucjonalizacja współpracy i specyfika działania	261
5.7.3. Współpraca ekonomiczna	263
5.7.4. Rola ASEAN w regionalnym systemie bezpieczeństwa	265
5.7.5. Dynamika rozwoju i wyzwania	267
6. Międzynarodowe organizacje grupowe	269
6.1. Organizacje polityczne i militarne	269
6.1.1. Rada Europy (Agnieszka Florczak)	269
6.1.1.1. Geneza, cele i zasady Rady Europy	269
6.1.1.2. Członkostwo w Radzie Europy	272
6.1.1.3. Struktura instytucjonalna Rady Europy	276
6.1.1.4. Obszary aktywności oraz środki i metody działania	279
6.1.1.5. Współpraca Rady Europy z innymi organizacjami	290
6.1.1.6. Działalność Polski w Radzie Europy	291
6.1.2. Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (Andrzej Dybczyński)	292

6.1.2.1. Geneza	292
6.1.2.2. Traktat Waszyngtoński	293
6.1.2.3. Zadania Sojuszu	295
6.1.2.4. Struktura NATO	296
6.1.2.5. Struktura sił zbrojnych	298
6.1.2.6. Ewolucja Sojuszu	298
6.1.2.7. Rozszerzanie NATO	303
6.1.2.8. Przyszłość NATO	307
6.1.3. Unia Zachodnioeuropejska (UZE) (Paweł Turczyński)	310
6.1.3.1. UZE przed rokiem 1990	310
6.1.3.2. Struktura, organy i członkostwo w UZE	313
6.1.3.3. UZE w I połowie lat 90. XX wieku	315
6.1.3.4. UZE jako kreator struktur bezpieczeństwa europejskiego (połowa lat 90. XX wieku)	319
6.1.3.5. Rozbudowa potencjału UZE w latach 90. XX wieku	321
6.1.3.6. Operacje UZE	327
6.1.3.7. Wchłanianie UZE przez UE	330
6.2. Organizacje współpracy gospodarczej	333
6.2.1. Unia Europejska (Andrzej Nowak)	333
6.2.1.1. Struktura Unii Europejskiej	335
6.2.1.2. Polityka integracji Unii Europejskiej	337
6.2.2. Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA) (Andrzej Nowak)	340
6.2.3. Środkowoeuropejska Strefa Wolnego Handlu (CEFTA) (Adriana Dudek)	341
6.2.4. Północnoamerykańska Strefa Wolnego Handlu (NAFTA) (Adriana Dudek)	351
6.2.5. Współpraca Gospodarcza Azji i Pacyfiku (APEC) (Arkadiusz Domagała)	357
6.2.5.1. Geneza APEC	358
6.2.5.2. Specyfika organizacyjna	358
6.2.5.3. Członkostwo	359
6.2.5.4. Organy	359
6.2.5.5. Działalność	361
6.2.5.6. Znaczenie APEC	363
6.2.6. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Andrzej Nowak)	364
6.2.7. Grupa Siedmiu (G-7/G-8) (Andrzej Dybczyński)	366
6.2.7.1. Członkostwo w G-7	367
6.2.7.2. Mechanizmy funkcjonowania G-7	372
6.2.7.3. Pozycja G-7 w systemie międzynarodowym	375
6.2.7.4. Etapy działań Grupy Siedmiu i poruszane zagadnienia	377
6.2.7.5. G-7 czy G-8?	378
6.2.7.6. Przyszłość G-7	379
6.2.8. Organizacje gospodarcze krajów rozwijających się (Andrzej Nowak)	381
6.2.8.1. Organizacje gospodarcze krajów Ameryki Łacińskiej i regionu Karaibów	381
6.2.8.2. Organizacje gospodarcze krajów Czarnej Afryki	383
6.2.8.3. Organizacje gospodarcze krajów Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu	385
6.3. Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnych – Interpol (Bartosz Bolechów)	386
7. Międzynarodowe organizacje pozarządowe	393
7.1. Organizacje ekologiczne i pacyfistyczne (Agnieszka Florczak)	393
7.1.1. Ruch ekologiczny	394
7.1.2. Ruch pokojowy	401

7.2. Organizacje ochrony praw człowieka (Agnieszka Florczak)	405
7.2.1. Funkcje i zadania organizacji pozarządowych w procesie międzynarodowej ochrony praw człowieka	405
7.2.2. Współpraca NGOs z międzynarodowymi organizacjami rządowymi	407
7.2.3. Działalność wybranych organizacji pozarządowych	411
7.3. Organizacje współpracy kulturalnej i naukowo-technicznej (Zbigniew Cesarz) . .	427
7.3.1. Charakterystyka i systematyka międzynarodowych organizacji pozarządowych działających na polu kultury, nauki i techniki	427
7.3.2. Działalność pozarządowych organizacji kulturalnych	431
7.3.3. Organizacje naukowo-techniczne	432
7.4. Organizacje religijne — geneza, rozwój i rodzaje (Zbigniew Cesarz)	435
7.5. Transparency International (Bartosz Bolechów)	440
7.5.1. Początki i rozwój	440
7.5.2. Zadania i zasady działania TI	442
7.5.3. Struktura i finansowanie	443
7.5.4. TI w Polsce	444
Literatura uzupełniająca	445
Informacje o Autorach	447